

Program finančnej gramotnosti (FIG)

Úvod

Téma finančnej gramotnosti má vytvoriť predpoklady k získaniu kompetencií žiakov vo finančnej oblasti, ktoré umožnia každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Cieľom je

a) implementovať stratégiu vzdelávania vo finančnej oblasti a manažmentu osobných financií do vzdelávacích aktivít ďalšieho vzdelávania a informačného systému pre celoživotné poradenstvo a zaradiť štandard vzdelávania vo finančnej oblasti a manažmentu osobných financií do národnej sústavy kvalifikácií v zmysle návrhu zákona o celoživotnom vzdelávaní,

b) vytvárať predpoklady k pochopeniu :

- ↳ funkcií peňazí v spoločnosti ,
- ↳ hodnoty ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia,

c) viesť žiakov k:

- ↳ finančnej zodpovednosti za osobné finančné rozhodnutia,
- ↳ hľadaniu a vyhodnocovaniu finančných informácií z rôznych zdrojov,
- ↳ poznaniu a harmonizácii osobných, rodinných a spoločenských potrieb,
- ↳ poznaniu a orientácii sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny,
- ↳ organizovaniu osobných financií a používaniu rozpočtu na riadenie hotovosti,
- ↳ vypracovaniu osobného finančného plánu a systému na udržiavanie a používanie finančných záznamov,
- ↳ schopnosti identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov,

d) vysvetliť:

- ↳ účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti,
- ↳ akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov,

e) diskutovať:

- ↳ o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite,

f) pochopiť a zohľadniť:

- ↳ pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík,
- ↳ vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

Metódy a formy realizácie

Uskutočňuje sa :

- ↳ priamo vo vyučovacom procese v jednotlivých predmetoch pri súvisiacej vzdelávacej téme,
- ↳ formou blokového, projektového vyučovania,
- ↳ v záujmových útvaroch, voľnočasových aktivitách,
- ↳ ako súčasť exkurzií, výletov, besiedok,
- ↳ vplyv médií a reklamy.

Učebné zdroje:

- ↳ softvérové programy,
- ↳ pracovné zošity,
- ↳ vhodné webové sídla,
- ↳ didaktické pomôcky (karty, mapy, knihy,...),
- ↳ vlastné materiály.

Číslo témy	Téma (obsah, cieľ)	Určené pre
A/ Človek vo sfére peňazí		
1.	Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.	PV NSV
2.	Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.	
3.	Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.	
4.	Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.	
5.	Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.	
6.	Vyhodnotiť vplyv reklamy na spotrebu.	
B/ Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí		
7.	Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.	PV NSV
8.	Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.	
9.	Kontrolovať osobné informácie.	
10.	Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.	
11.	Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.	
12.	Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.	
C/ Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca		
13.	Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.	P V NSV
14.	Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.	
15.	Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.	
16.	Identifikovať zdroje osobných príjmov.	
17.	Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny	
18.	Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.	NSV
19.	Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.	
D/ Plánovanie a hospodárenie s peniazmi		
20.	Vypracovať osobný finančný plán.	PV NSV
21.	Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.	
22.	Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.	
23.	Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.	
24.	Zvážiť príspevky na darčovstvo a filantropiu.	
25.	Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.	

Číslo témy	Téma (obsah, cieľ)	Určené pre
E/ Úver a dlh		
26.	Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.	PV NSV
27.	Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.	
28.	Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zdlžením alebo ako ich zvládnuť.	
29.	Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.	NSV
F/Sporenie a investovanie		
30.	Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.	PV NSV
31.	Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.	
32.	Zhodnotiť investičné alternatívy.	
33.	Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.	
34.	Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.	
35.	Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.	
G/ Riadenie rizika a poistenie		
36.	Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.	PV NSV
37.	Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny..	
38.	Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.	
39.	Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.	
40.	Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.	

Finančné vzdelávanie na primeranej úrovni je možné realizovať od začiatku povinnej školskej dochádzky, teda už v prvom ročníku základnej školy. Väčší zmysel však nadobúda od tretieho ročníka základnej školy.

Predmety, do ktorých je možné finančnú gramotnosť priamo začleniť:

1. ročník:

Matematika – Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 20.

Etická výchova – Postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch (chrániť si veci svoje i iných).

Prvouka - Vodné zdroje

2. ročník:

Slovenský jazyk a literatúra – Prosba – želanie. Tvorba otázok – žiadosť o informáciu. Rozhovor.

Matematika – Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 100.

Prvouka – Povolania

Etická výchova – Iniciatíva vo vzťahu k iným (riešenie problémov – navádzanie na klamstvo, podvádzanie, kradnutie, ohováranie, ...).

3. ročník:

Slovenský jazyk a literatúra – Reklama. Diskusia – názor. Vyjadrenie vlastnej túžby. Inzerát. Porekadlo. Príslovie. Ludové rozprávky.

Matematika – Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 10 000. Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie.

Vlastiveda – Moja obec, miestna krajina.

Pracovné vyučovanie – Tvorivé využitie technických materiálov, Stravovanie a príprava pokrmov.

Prírodoveda – Dôsledky znečistenia rôznych vodných zdrojov.

Výtvarná výchova – Reliéf (mince).

Etická výchova – Postoje a spôsobilosti medziľudských vzťahov. Riešenie konfliktov – výchova k zmierlivosti. Pomoc, darovanie, delenie sa. Naša trieda.

4.ročník:

Slovenský jazyk a literatúra – Diskusia. Názor.

Matematika – Násobenie a delenie v obore násobilky. Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 10 000. Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie.

Vlastiveda – Slovensko.

Prírodoveda – Zdroje elektrickej energie. Význam elektrickej energie pre človeka.

Pracovné vyučovanie – Papier a kartón. Elektrický obvod. Zdroje elektrickej energie.

Výtvarná výchova – Podnety rôznych oblastí poznávania sveta.

Etická výchova – Reálne a zobrazené vzory, Rozvoj tvorivosti a iniciatívy.

Informatika – Komunikácia a spolupráca – vyhľadávanie na webe, Informačná spoločnosť – legálnosť používania.

Finančné vzdelávanie je možné realizovať aj v rámci **školského klubu detí** v spoločenskovednej oblasti.

Finančné vzdelávanie na **druhom stupni základnej školy (NSV)** plynulo nadväzuje na finančné vzdelávanie na prvom stupni základnej školy.

Predmety, do ktorých je možné finančnú gramotnosť priamo začleniť:

Slovenský jazyk a literatúra:

- Diskusia – argument, diskusný príspevok,
- E - mail,
- Plagát, inzerát, reklama,
- Polemika,
- Úradný list – objednávka, reklamácia, sťažnosť, žiadosť,
- Vlastný názor
- Poštový peňažný poukaz.

Matematika:

- Násobenie a delenie prirodzených čísel v obore do 10 000,
- Počtové výkony s prirodzenými číslami,
- Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie,
- Počtové výkony s desatinnými číslami,

- Percentá (vrátane jednoduchého úročenia),
- Počtové výkony s celými číslami,
- Pravdepodobnosť, štatistika,
- Riešenie lineárnych rovníc a nerovnic,
- Grafické znázorňovanie závislostí,
- Štatistika,
- Práca s kalkulačkou, odhad výsledku.

Informatika:

- Reprezentácie a nástroje – práca s textom, práca s prezentáciami, práca s tabuľkami, informácie,
- Komunikácia a spolupráca – práca s webovou stránkou, vyhľadávanie na webe, práca s nástrojmi na komunikáciu,
- Informačná spoločnosť – počítačová kriminalita, legálnosť programov, autorské práva.

Fyzika:

- Iné zdroje energie,
- Zlúčeniny uhlíka.

Chémia:

- Látky a ich vlastnosti.

Biológia:

- Človek a jeho telo,
- Životné prostredie organizmov a človeka ,
- Ekologické podmienky života.

Geografia:

- Austrália,
- Amerika,
- Afrika,
- Ázia,
- Slovensko.
- V každom regióne je možné zamerať sa na bohatstvo a chudobu, rozdiely medzi regiónmi, environmentálne problémy.

Dejepis:

- Človek a komunikácia,
- Obrazy pravekého sveta,
- Obrazy starovekého sveta.

Občianska náuka:

- Moja rodina,
- Moja trieda, moja škola,
- Štát a právo,
- Voľba povolania,
- Ekonomický život v spoločnosti,
- Finančná gramotnosť.

Etická výchova:

- Tvorivosť v medziľudských vzťahoch,
- Etické aspekty ochrany prírody,
- Aseratívne správanie,
- Prosociálne správanie,
- Byť sám sebou, vedieť obhájiť svoje práva a názory,
- Ekonomické hodnoty a etika,
- Pozitívne vzory správania v histórii a v literatúre,
- Pozitívne vzory v každodennom živote,
- Zdravý životný štýl,
- Masmédiálne vplyvy,
- Dobré meno a pravda ako etické hodnoty,
- Etické aspekty vzťahu k vlastnej rodine,
- Vzťah k chorým, starým, zdravotne a sociálne znevýhodneným ľuďom,
- Živor, telesné a duševné zdravie ako etická hodnota.

Vysvetlivky:

PV = primárne vzdelávanie

NSV = nižšie stredné vzdelávanie